

**ความพร้อมต่อการเปิดเสรีด้านแรงงานในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของกลุ่ม
แรงงานไทยที่ทำงานในกลุ่มบริษัทอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้าในจังหวัด
ลพบุรี สิงห์บุรี และพระนครศรีอยุธยา**

**(Readiness to Cope with the Free Flow of Skilled Labor in the ASEAN
Economic Community of Thailand Labor Group in Electronics and Electrical
Companies in Lop Buri, Sing Buri and Ayutthaya Province)**

ถลิษฐ มระระกานนท์

สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความพร้อมด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน และด้านภาษาต่างประเทศ 2. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมด้านความรู้ ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน และด้านภาษาต่างประเทศ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อายุงาน ระดับการศึกษา และระดับตำแหน่งของแรงงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แรงงานไทยที่ปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบริษัทตัวอย่างในจังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี และพระนครศรีอยุธยา จำนวนทั้งสิ้น 389 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความพร้อมต่อการเปิดเสรีด้านแรงงานในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มด้วยการแจกแจงแบบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มแรงงานส่วนใหญ่มีความพร้อมเกี่ยวกับด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน และด้านภาษาต่างประเทศอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบความพร้อมด้านความรู้ ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน และด้านภาษาต่างประเทศ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทักษะในการปฏิบัติงาน และภาษาต่างประเทศไม่แตกต่างกัน แรงงานที่มีอายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นด้านภาษาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน แรงงานที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีความคิดเห็นด้านทักษะปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน แรงงานที่มีอายุงานต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมต่อการเปิดเสรีด้านแรงงานต่างกัน และตำแหน่งของแรงงานต่างกันมีระดับความคิดเห็นด้านภาษาต่างประเทศแตกต่างกัน

คำสำคัญ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การเปิดเสรีด้านแรงงาน อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า

1. บทนำ

ประเทศไทยในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2540 ผู้นำอาเซียนได้รับรองเอกสารวิสัยทัศน์อาเซียน(พ.ศ.2563) เพื่อกำหนดเป้าหมายว่าภายในปี ค.ศ. 2020 (พ.ศ.2563) อาเซียนจะเป็น

1. วงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (A concert of southeast Asian Nation)
2. หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างมีพลวัต (A partnership in dynamic development)
3. มุ่งปฏิสัมพันธ์กับประเทศภายนอก (An Outward-Looking ASEAN)
4. ชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาทร (A community of caring societies)

ต่อมาเมื่อวันที่ 7-8 ตุลาคม พ.ศ.2546 ได้มีการประชุมผู้นำอาเซียนครั้งที่ 9 ที่เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เห็นชอบให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี ค.ศ.2020 หรือ พ.ศ.2563 โดยประชาคมอาเซียนนี้จะประกอบด้วย 3 เสาหลัก (pillars) คือ ประชาคมความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community-ASC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) และประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC) [1]

ส่วนประเทศไทยในด้านการผลิตแรงงาน ที่เป็นแรงงานเชี่ยวชาญ ตามที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกำหนดนั้น กระทรวงแรงงานย่อมมีบทบาทที่สำคัญในการใช้องค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ภายใต้การกำกับด้านนโยบาย เพื่อกำหนดทิศทางการผลิตแรงงานที่เป็นนักวิชาชีพหรือแรงงานเชี่ยวชาญซึ่งจากการประเมินความเสี่ยงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ระบุว่าแรงงานไทยขาดการยอมรับในมาตรฐานฝีมือแรงงานและมีข้อจำกัดด้านภาษาต่างประเทศรวมทั้งความรู้ความเข้าใจด้านขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาค พร้อมทั้งภาครัฐยังขาดการวางแผนงานด้านแรงงานร่วมกับประเทศที่เป็นตลาดแรงงานในไทยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกันส่งผลให้เกิดความเสียเปรียบในการเคลื่อนย้ายแรงงานแม้ว่าจะมีการรับรองข้อตกลง [2]

ในปัจจุบันนี้มีแรงงานที่ทำงานอยู่ในภาคธุรกิจ โดยเฉพาะกลุ่มบริษัท ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เป็นจำนวนมาก ซึ่งธุรกิจประเภทนี้เป็นธุรกิจที่มีการใช้แรงงาน และเป็นแหล่งจ้างงานขนาดใหญ่ของประเทศ ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ การเปิดเสรีด้านแรงงานในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปิดเสรีประชาคมอาเซียนด้านแรงงาน ย่อมมีผลกระทบต่อธุรกิจไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งแรงงานที่ทำงานอยู่ในธุรกิจประเภทนี้ ในมิติหนึ่งการเปิดเสรีแรงงานอาจเป็นผลดีแก่สถานประกอบการที่สามารถนำเข้าแรงงานจากต่างประเทศได้โดยเสรี และสามารถจ่ายค่าจ้างในอัตราที่ต่ำกว่าค่าจ้างแรงงานไทย อีกทั้งยังได้เปรียบด้านภาษาต่างประเทศด้วย ในขณะที่เดียวกันที่สถานประกอบการสามารถนำเข้าแรงงานจากต่างประเทศได้อย่างเสรีนั้นย่อมมีผลกระทบต่อแรงงานไทยทั้งในด้านการมีงานทำ อัตราค่าจ้างและโอกาสก้าวหน้าในงาน ในอีกมิติหนึ่งแรงงานไทยที่มีความสามารถสูงและมีความรู้ทางด้านภาษาต่างประเทศคืออาจเดินทางไปทำงานต่างประเทศมากขึ้น ทำให้สถานประกอบการไม่สามารถรักษาแรงงานที่มีฝีมือดีให้อยู่ทำงานต่อไปได้อันอาจมีผลกระทบในเชิงลบและก่อให้เกิดปัญหาในการพัฒนา และรักษาทุนมนุษย์ของประเทศอีกด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมต่อการเปิดเสรีด้านแรงงานในประชาคมอาเซียนของกลุ่มแรงงานไทยในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้าเพื่อเป็นแนวทางสำหรับองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้เป็นแนวทางประกอบพิจารณาดำเนินการเพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนต่อไป

2. วิธีดำเนินงานวิจัย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แรงงานไทยที่ปฏิบัติงานอยู่ในบริษัทอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งนำมาใช้เป็นกรณีศึกษาจำนวน 3 บริษัท ได้แก่ บริษัท M อยู่ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี จำนวนแรงงาน 4,130 คน บริษัท S อยู่ในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี จำนวนแรงงาน 1,520 คน และบริษัท N อยู่ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนแรงงาน 8,500 คน รวมทั้งสิ้น 14,150 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แรงงานไทยที่ปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มบริษัทตัวอย่าง ทั้ง 3 บริษัท กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการแบบชั้นภูมิ และหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของ Taro Yamane ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 389 คน ซึ่งแสดงวิธีคำนวณดังสมการที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแสดงได้ดังตารางที่ 1

$$n = \frac{N}{1 + N(e^2)} = \frac{14,150}{1 + (14,150)(0.05^2)} = 389 \text{ คน} \quad (1)$$

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

บริษัทตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
บริษัท M	4,130	118
บริษัท S	1,520	42
บริษัท N	8,500	233
รวม	14,150	389

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงขึ้น [3] โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ อายุงาน ระดับการศึกษา และระดับตำแหน่งของแรงงาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิดเสรีด้านแรงงานในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อแรงงานไทย โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับความพร้อมเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน และด้านภาษาในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่ามี 5 ระดับ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมต่อการเปิดเสรีด้านแรงงานในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงผลกระทบของการเปิดเสรีด้านแรงงานในประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2.4 การวิเคราะห์และแปลผล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาประมวลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยใช้วิธีทางสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย [4] ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแจกแจงแบบที (t-test) [5] การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) [6] และทดสอบค่าเฉลี่ยความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนี้

การหาค่าร้อยละ ใช้สูตร

$$\text{Percentage} = \frac{f}{n} \times 100 \quad (2)$$

การหาค่าเฉลี่ย ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (3)$$

การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{n \sum_{i=1}^k f_i x_i^2 - \left[\sum_{i=1}^k f_i x_i \right]^2}{n(n-1)}} \quad (4)$$

การแจกแจงแบบทีสำหรับความแปรปรวนประชากรเท่ากัน ใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}} \quad (5)$$

$$\text{เมื่อ } df = n_1 + n_2 - 2 \quad (6)$$

การแจกแจงแบบทีสำหรับความแปรปรวนประชากรไม่เท่ากัน ใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}} \quad (7)$$

$$\text{เมื่อ } df = \frac{\left[\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2} \right]^2}{\frac{\left[\frac{s_1^2}{n_1} \right]^2}{n-1} + \frac{\left[\frac{s_2^2}{n_2} \right]^2}{n-1}} \quad (8)$$

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ใช้สูตร

$$F = \frac{MS_b}{MS_w} \quad (9)$$

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยมีอยู่ 5 ระดับ ดังนี้ [7]

ระดับคะแนน 4.50-5.00 คะแนน หมายความว่า ระดับมากที่สุด

ระดับคะแนน 3.50-4.49 คะแนน หมายความว่า ระดับมาก

ระดับคะแนน 2.50-3.49 คะแนน หมายความว่า ระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 1.50-2.49 คะแนน หมายความว่า ระดับน้อย

ระดับคะแนน 1.00-1.49 คะแนน หมายความว่า ระดับน้อยที่สุด

3. ผลการวิจัย

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของแรงงานไทยในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้าจากบริษัทตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นแรงงานเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.0 อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 18-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.4 มีระดับการศึกษาในระดับปวส.หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 32.6 มีอายุงานระหว่าง 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.4 และระดับตำแหน่งของแรงงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 88.9

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน และภาษาต่างประเทศ

กลุ่มตัวอย่างมีความพร้อมด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนใน 3 ระดับแรก ได้แก่ ประชาคมอาเซียนคือประชาคมที่มีประเทศสมาชิกร่วมกันตั้งขึ้น (ร้อยละ 93.1) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนของประเทศสมาชิกมีการค้าขายระหว่างกันมากขึ้นมีการไปมาหาสู่กันได้สะดวกและมีศักยภาพในการแข่งขันกับโลกภายนอกได้ (ร้อยละ 81.7) และการเปิดเสรีด้านแรงงานในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคือการที่ประชาชนในประเทศสมาชิกสามารถไปทำงานในประเทศสมาชิกทุกประเทศได้อย่างเสรี โดยไม่ต้องมีวีซ่า (ร้อยละ 76.3) ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีทักษะในการปฏิบัติงาน สูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ ทักษะการทำงานร่วมกับชาวต่างชาติในประเทศไทย ($\bar{X}=3.57$, S.D.= 1.152) ทักษะการทำงานร่วมกับชาวต่างชาติในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ($\bar{X}=3.49$, S.D.= 1.127) ทักษะการบังคับบัญชาแรงงานชาวต่างชาติที่ทำงานในประเทศไทย ($\bar{X}=3.43$, S.D.= 1.119)

กลุ่มตัวอย่างมีความพร้อมด้านภาษาต่างประเทศในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีทักษะในการปฏิบัติงาน สูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ ด้านการพูดภาษาอังกฤษ ($\bar{X}=3.38$, S.D.= 1.230) ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ ($\bar{X}=3.32$, S.D.= 1.163) และด้านการเขียนภาษาอังกฤษ ($\bar{X}=3.19$, S.D.= 1.180)

3.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความพร้อมด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทักษะในการปฏิบัติงาน และภาษาต่างประเทศของแรงงานไทยในกลุ่มบริษัทตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบความพร้อมด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทักษะในการปฏิบัติงาน และภาษาต่างประเทศ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทักษะในการปฏิบัติงาน และภาษาต่างประเทศไม่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทักษะในการปฏิบัติงาน พบว่า แรงงานที่มีอายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในด้านทักษะปฏิบัติงาน ส่วนด้านภาษาในการปฏิบัติงาน พบว่า แรงงานมีอายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันใน ดังนั้น จึงทดสอบความแตกต่างกันรายคู่

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไปมีความคิดเห็นด้านทักษะปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนพนักงานระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.และอนุปริญญา/ปวส. มีความคิดเห็นด้านทักษะปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุงานต่างกัน มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ด้านทักษะในการปฏิบัติงานและด้านภาษาต่างประเทศ ส่วนด้านการเตรียมความพร้อมต่อการเปิดเสรีด้านแรงงาน พบว่า แรงงานที่มีอายุงานต่างกันมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งของแรงงานต่างกัน มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันใน ด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ด้านการเตรียมความพร้อมต่อการเปิดเสรีด้านแรงงานและด้านทักษะในการปฏิบัติงาน ส่วนด้านภาษาต่างประเทศ พบว่า แรงงานที่มีตำแหน่งของแรงงานต่างกันมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน

4. สรุปผล

ผลการศึกษความพร้อมด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทักษะในการปฏิบัติงาน และภาษาต่างประเทศของแรงงานไทยในกลุ่มบริษัทอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้าเกี่ยวกับการเปิดเสรีด้านแรงงานในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ความพร้อมเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอยู่ในระดับปานกลาง

5. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้และข้อเสนอแนะในวิจัยครั้งต่อไป มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า บริษัทควรพัฒนาความรู้ความพร้อมในเรื่องการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนและภาษาอังกฤษว่ามีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานและการพัฒนาของบุคลากรว่ามีความสำคัญต่อบริษัท รวมถึงให้ความรู้เรื่องกฎหมายภาษาต่างประเทศ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเกี่ยวผลกระทบของการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนต่อแรงงานในอุตสาหกรรมอื่นๆ และควรมีการขยายกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้สามารถเก็บข้อมูลจากแรงงานได้กว้าง หากมีการทำวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องนี้ขอให้เพิ่มกลุ่มตัวอย่างให้หลากหลาย เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่หลากหลาย

บรรณานุกรม

- [1] กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2555). วารสารอุตสาหกรรมสาร ฉบับมีนาคม-เมษายน 2555. กรุงเทพฯ.
- [2] ปาณทิพย์ เปลี่ยนโมฬี. (2555). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) กับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน. วารสารอุตสาหกรรมสาร ฉบับมีนาคม-เมษายน 2555. กรุงเทพฯ.
- [3] นงนุช จวงตระกูล. (2555). ความพร้อมต่อการเปิดเสรีด้านแรงงานในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของวิศวกรไทยในกลุ่มบริษัทอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- [4] วิไล ทองแผ่. (2542). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย. ลพบุรี : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- [5] ชุศรี วงศ์รัตน์. (2547). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [6] บุญชม ศรีสะอาด. (2547). วิธีการสร้างสถิติสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์.
- [7] John W. Best. (1970). Research in Education. 3 rd. th. New Jersey : Prentice-Hall Inc.